

Poř. č. 2/2001

Výkladové stanovisko k postupu státního zástupce podle § 78 odst. 2 písm. f) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 359/1999 Sb.

U osoby, která je držena ve výkonu trestu odnětí svobody na základě pravomocného rozhodnutí soudu, není státní zástupce oprávněn - v rámci výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů při výkonu trestu odnětí svobody - nařídit propuštění takové osoby podle § 78 odst. 2 písm. f) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 359/1999 Sb., i když považuje rozhodnutí soudu za nezákonné.

Vrchní státní zastupitelství v Praze předložilo Nejvyššímu státnímu zastupitelství podnět ke zpracování výkladového stanoviska k oprávnění státního zástupce, který vykonává dozor nad výkonem trestu odnětí svobody, nařídit podle § 78 odst. 2 písm. f) zákona o výkonu trestu odnětí svobody propuštění osoby, která je držena ve výkonu trestu na základě nezákonného rozhodnutí soudu.

V konkrétním případě okresní soud rozhodl o výkonu zbytku trestu odnětí svobody, přestože v době rozhodování o tomto výkonu byl již původní výrok o trestu zrušen podle § 35 odst. 2 tr. zák. dalším rozsudkem týkajícím se téhož odsouzeného. Toto rozhodnutí nabylo právní moci, stalo se vykonatelným a na jeho základě okresní soud usnesením nařídil výkon tohoto zbytku trestu odnětí svobody. Tuto skutečnost státní zástupce zjistil při prověrce prováděné ve věznicích.

Nejvyšší státní zastupitelství pokládá za potřebné k věci uvést zejména toto:

Je především nutno vyřešit otázku, zda státní zástupce je oprávněn postupovat podle § 78 odst. 2 písm. f) zákona o výkonu trestu odnětí svobody a nařídit propuštění odsouzené osoby za situace, kdy při provádění dozoru nad výkonem trestu odnětí svobody zjistí, že odsouzený je držen ve výkonu trestu sice na základě pravomocného rozhodnutí soudu, avšak z podkladových materiálů je možno dovodit, že toto rozhodnutí soudu je nezákonné.

Dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu trestu odnětí svobody provádí pověřený státní zástupce (§ 4a a 11a zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, § 78 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 359/1999 Sb.), přičemž prostředky tohoto dozoru jsou taxativně vymezeny v ustanovení § 78 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

Při výkonu tohoto dozoru státní zástupce prověřuje zejména dodržování citovaného zákona č. 169/1999 Sb. a vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

V rámci prověrky vykonávané v místě, kde se vykonává trest odnětí svobody, je státní zástupce oprávněn mimo jiné nahlížet do dokladů, podle nichž byl odsouzený zbaven svobody (§ 78 odst. 2 písm. b) zákona o výkonu trestu odnětí svobody) a přezkoumat, zda odsouzený je držen ve výkonu trestu v souladu s ustanovením § 6 odst. 1 téhož zákona. V rámci tohoto dozoru **je pověřený státní zástupce oprávněn přezkoumat pouze to, zda nebyly porušeny právní předpisy upravující výkon trestu odnětí svobody**, tj. v konkrétním případě, zda odsouzený byl přijat do výkonu trestu na základě písemného nařízení výkonu trestu vyhotoveného soudem a zda toto nařízení výkonu trestu navazuje na pravomocné rozhodnutí soudu o uložení trestu odnětí svobody, **není však oprávněn přezkoumávat zákonnost těchto soudních rozhodnutí.**

I kdyby z podkladových materiálů státní zástupce zjistil, že rozhodnutí soudu není v souladu se zákonem, nemůže sám dovodit, že odsouzená osoba je držena ve výkonu trestu nezákonně a nařídít její propuštění podle § 78 odst. 2 písm. f) zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Státnímu zástupci nepřísluší provádět dozor nad rozhodováním soudů a po přezkoumání pravomocného rozhodnutí soudu **státní zástupce není oprávněn vyslovit nezákonnost soudního rozhodnutí a uplatnit z tohoto důvodu prostředek výkonu dozoru - nařízení propuštění osoby z výkonu trestu.** Takovýmto způsobem by státní zástupce překročil svá oprávnění a neoprávněně zasáhl do pravomoci soudů.

Zjištěné předmětné pochybení soudu **nelze napravit prostředky dozoru nad dodržováním právních předpisů při výkonu trestu odnětí svobody.** Nebyly zde totiž porušeny předpisy upravující výkon trestu odnětí svobody a státní zástupce proto není oprávněn reagovat prostředky, jejichž aplikace je vázána na věcný rozsah dozoru státního zástupce stanovený zákonem o výkonu trestu odnětí svobody.

K přezkoumání a nápravě vadných pravomocných rozhodnutí soudů v trestním řízení je oprávněn výlučně subjekt rozhodující v řízení o mimořádných opravných prostředcích. V daném případě může dojít k nápravě pouze na základě stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ve prospěch odsouzeného (srov. § 266 a násl., § 389a trestního řádu).

Z uvedeného vyplývá, že pověřený státní zástupce, který zjistí při prověrce v místech, kde se vykonává trest odnětí svobody, že **odsouzená osoba je držena ve výkonu trestu na základě pravomocného rozhodnutí, které považuje za nezákonné, musí postupovat podle čl. 10 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce poř. č. 1/1998**, kterým se upravuje postup státních zastupitelství

při přezkoumávání trestních věcí na základě podnětů k stížnostem pro porušení zákona a při přezkoumávání trestních věcí z vlastní iniciativy státního zastupitelství.